

Πνευματικὴ Οἰκοδομὴ

■ Πρὸς ὑπάντησιν τοῦ νηπιάζοντος Δεσπότης τῆς Κτίσεως (β')

«Παρῆλθεν ἡ σκιά τοῦ Νόμου, τῆς Χάριτος ἐλθούσης» στὸ Θεανδρικὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καὶ Σωτῆρος μας

«**Ε**ν νόμῳ, σκιᾷ καὶ γράμματι, τύπον κατίδωμεν οἱ πιστοὶ·
πάν ἄρσεν τὸ τὴν μήτραν διανοίγον, ἅγιον Θεῶ·
διὸ Πρωτότοκον Λόγον, Πατρὸς ἀνάρχου Υἱόν,
πρωτοτοκούμενον Μητρὶ, ἀπειράνδρῳ μεγαλύνωμεν».

Ἐμεῖς οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ ἄς ἀντικρύσουμε μὲ δέος καὶ εὐγνωμοσύνη Αὐτὸν τοῦτον τὸν Χριστόν, τὸν Ὅποιον προτύπωνε αἰνιγματικὰ ὁ Νόμος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης περὶ πρωτοτόκων, **δ**ταν ἔλεγε, ὅτι κάθε ἄρσενικὸ βρέφος, τὸ ὁποῖο διανοίγει τὴν μήτραν τῆς μητέρας του, **εἶ**ναι ἀφιερωμένο στὸν Θεό· **ἡ** Προφητεία αὐτὴ τώρα ἐκπληρώνεται στὸν Ἑμμανουὴλ καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτό, **ἄ**ς δοξάζουμε τὸν Πρωτότοκο Λόγο, ὁ Ὅποιος εἶναι Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Ἀνάρχου Πατρὸς ὡς Θεός, ἀλλ' εἶναι καὶ Πρωτότοκος Μονογενὴς Υἱὸς τῆς Παρθένου ὡς Ἄνθρωπος.

Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου,
Ἐρμηνεία εἰς τὸν Εἰρμὸν τῆς Ὁδῆς Θ'
τοῦ Κανόνος τῆς Ὑπαπαντῆς,
Ποιήματος Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ

Ἐλάτε, λέγει, ὅλοι οἱ πιστοὶ Χριστιανοί, ἄς θεωρήσωμεν πραγματικῶς ἐν τῇ Χάριτι τοῦ Εὐαγγελίου τὸν τύπον ἐκεῖνον ὅπου ἐνερ-

γεῖτο πρότερον ἐν τῷ παλαιῷ Νόμῳ καὶ τῇ ἐκείνου σκιᾷ καὶ τῷ γράμματι· συνώνυμα γὰρ εἶναι καὶ τὰ τρία ταῦτα κατὰ τοὺς ῥήτορας.

Ποῖος δὲ εἶναι ὁ τύπος αὐτός; Ὁ περὶ τῶν πρωτοτόκων θεσπίζων καὶ λέγων:

«Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται» (Λουκ. β΄ 23)· ὁ γὰρ τύπος οὗτος δὲν ἀρμόζει εἰς κἀνὲν ἄλλο παιδίον ἀρσενικὸν καὶ πρωτότοκον, πάρεξ εἰς μόνον καὶ μόνον τὸν Δεσπότην Χριστὸν, καὶ Αὐτὸν κυρίως ἐπροεικόνιζε·

● τοῦτο δὲ γίνεται φανερὸν ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα·

● διότι κἀνὲν ἀπὸ τὰ ἄλλα πρωτότοκα παιδιά, τὰ φυσικῶ νόμῳ γεννώμενα, δὲν διανοίγει τὴν μήτραν τῆς τοῦτο γεννώσης Μητρός· αὐτὴ γὰρ πολὺ πρότερον διανοίγεται ἀπὸ τὴν συνουσίαν τοῦ ἀνδρός· ὁ δὲ **Πρωτότοκος Ἐμμανουήλ**, ὡς ὑπὲρ φύσιν καὶ χωρὶς σπορὰν ἀνδρός γεννηθείς, Αὐτὸς μόνος ἤνοιξε τὴν παρθενικὴν μήτραν τῆς ἀσπόρου Αὐτοῦ Μητρός, θεοπρεπῶς δηλαδὴ καὶ ὑπὲρ κατάληψιν· ἀνοιξας γὰρ αὐτὴν ἐν τῷ γεννᾶσθαι, κεκλεισμένην πάλιν διεφύλαξεν, ὥσπερ ἦν πρὸ τοῦ συλληφθῆναι καὶ γεννηῆσαι.

Καὶ λοιπὸν μόνος ὁ Δεσπότης Χριστὸς Ἅγιος θέλει ὀνομασθῆ, ἥτοι **ἀφιερωμένος τῷ Κυρίῳ**, διότι καὶ μόνος τὴν μήτραν τῆς Παρθένου διήνοιξε·

● διότι, ἂν καὶ τὸ «Ἅγιος» ὄνομα δίδεται καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἀρσενικὰ πρωτότοκα, ὁ Λουκᾶς ὅμως καὶ ὁ Μελωδὸς ἐδῶ προσθέτοντες τὸ «διανοῖγον μήτραν», εἰς μόνον τὸν Χριστὸν ἀποδίδουσι καὶ τὸ «Ἅγιος»· ἐπειδὴ κἀνὲν ἄλλο παιδίον ἀρσενικὸν δὲν ἤνοιξε τὴν μήτραν τῆς μητρός του, εἰμὴ ὁ Ἐμμανουήλ.

Διὰ τοῦτο καὶ ἕνας Ἅγιος εἶναι ἐν τοῖς πρωτοτόκοις ὁ Αὐτὸς Ἐμμανουήλ. **Τούτου χάριν** καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Κοινωνικοῦ τῆς θείας Λειτουργίας «Εἷς Ἅγιος, Ἰησοῦς Χριστός», ἀγγελοπρεπῶς ἀνακράζει.

Ὅθεν τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν τοῦ παλαιοῦ Νόμου εἰς τὸν Χριστὸν μόνον ἐπληρώθη, κατὰ τὸν Ἰερὸν Θεοφύλακτον.

■ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, βλέποντες **Πρωτότοκον τὸν Υἱὸν τοῦ Ανάρχου Πατρὸς** κατὰ τὴν Θεότητα, καὶ **Πρωτότοκον τὸν Αὐτὸν κατὰ τὴν ἀπείρανδρον Αὐτοῦ Μητέρα**, ἥτοι κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἄς μεγαλύνωμεν Αὐτόν.

Ὅρα δὲ ὅτι δὲν ἐγραψεν ἄλλην λέξιν ὁ Μελωδός, ἀλλὰ τὸ «με-

γαλύνωμεν», διὰ νὰ φανερώσῃ ὅτι εἶναι ἡ ἐννάτη Ἰδιὴ τῆς Θεοτόκου, ἣτις ἀρχίζει ἀπὸ τὸ «Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον».

* * *

Ἦθελε δὲ ἀπορήσῃ τινάς, διὰ τί ὁ Μελωδὸς ἐδῶ ἐπρόσθεσε τὸ «**ἀπειράνδρω**»;

■ **καὶ ἀποκρινόμεθα** εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας, ὅτι τοῦτο ἐπρόσθεσε διὰ νὰ φανερώσῃ τὸν ἄσπορον τόκον τῆς Παρθένου, καὶ ἀκολούθως νὰ δείξῃ, ὅτι ἐπληρώθη εἰς Αὐτὴν ἀντιστρόφως ἐκεῖνο ὅπου εἶπεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ Λευϊτικόν.

● **Τί** δὲ εἶπεν; «**Γυνή**, ἣτις ἐὰν σπερματισθῆ, καὶ τέκῃ ἄρσεν, καὶ ἀκάθατος ἔσται ἐπτὰ ἡμέρας» (Λευϊ. ιβ' 1).

● Τοῦτο δὲ ἀληθῶς καὶ προφητικῶς ἐλαλήθη ἐκ πλαγίου περὶ τῆς ἀπειράνδρου καὶ ἀσπόρου τεκούσης Παρθένου· **μόνη** γὰρ Αὕτη μὴ σπερματισθεῖσα ἔτεκεν ἄρσεν·

● **ἐπειδὴ** περιττὸν ἦτον νὰ εἰπῆ ὁ Μωϋσῆς τὸ «ἐὰν σπερματισθῆ καὶ τέκῃ»· **καθότι** εἰς ὅλους εἶναι φανερόν, ὅτι ἀπλῶς καὶ καθόλου πᾶσα γυνὴ κατὰ φύσιν σπερματίζεται πρῶτον ὑπὸ ἀνδρός, καὶ ἔπειτα γεννᾷ.

● **Λέγων** λοιπὸν τὸ «ἐὰν σπερματισθῆ», ἐφάνέρωσε κατὰ πολλὰ τὸ σιωπώμενον πολλὰ βαθέως καὶ μυστικῶς, ὅτι θέλει γένῃ ποτὲ Παρθένος, ἣτις καὶ χωρὶς νὰ σπερματισθῆ ἔχει νὰ γεννήσῃ.

Ὅθεν ἐπειδὴ ἡ Παρθένος, χωρὶς νὰ σπερματισθῆ ἐγέννησε, διὰ τοῦτο δὲν ἦτον ἀκάθατος, οὐδὲ ὑποκειμένη εἰς τὸν νόμον τῶν περὶ καθαρσίων.

● **Οὕτως** ἠρμήνευσε τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν ὁ Ὁριγένης, εἰπὼν:

«**Παρέλκειν** δόξει τὸ “ἐὰν σπερματισθῆ”, προτασσόμενον τοῦ “καὶ τέκῃ ἄρσεν”. **Ἄλλ'** ἐπίστημι, μήποτε ἵνα προφητικῶς ἡ Μαρία, οὐκ ἐκ τοῦ ἐσπερματίσθαι τεκοῦσα ἄρσεν, μὴ νομισθῆ ἀκάθατος εἶναι γεγεννηκυῖα τὸν Σωτῆρα, εἴρηται ὅλον τοῦτο. **Ἐδύνατο** δὲ καὶ μὴ προσκειμένου τοῦ “ἐὰν σπερματισθῆ” νοεῖσθαι μὴ οὔσα ἀκάθατος ἡ Μαρία. **Ὅ** γὰρ ἀπλῶς ἦν γυνή, ἀλλὰ Παρθένος» (Εἰς Λευϊτικόν, Ὁμιλία Η', PG τ. 12, στλ. 493B).

● **Κύριλλος** δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας οὕτω φησί:

«**Γυνή**, φησί, καὶ οὐ πᾶσα τυχὸν ἀδιακρίτως, ἀλλ' εἴτις ἐὰν σπερματισθῆ καὶ τέκῃ ἄρσεν, ἀκάθατος ἔστω”... **Διέδρα** δὲ οὖν τὴν ἐκ τοῦ νόμου καταβολὴν [τὴν κατηγορίαν δηλαδὴ, ὅτι εἶναι ἀκάθατος] ἡ

Ἁγία Παρθένος, σπερματισθεῖσα μὲν οὐδαμῶς, ἐνεργεία δὲ τῇ διὰ Πνεύματος τὸ Θεῖον ἀποκυήσασα βρέφος» (Ἐξήγησις εἰς τὸν κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, PG τ. 72, σελ. 500C).

• **Κ**αὶ Ἰωάννης ὁ Ζωναράς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Δ΄ ἤχου τῆς Ὀκτωήχου, οὕτω λέγει:

«**Τ**ίνος ἔνεκεν ὁ Προφήτης προσέθετο “ἦτις ἐὰν σπερματισθῆ”; **Ὅ**τι μηδὲ ἄλλως ἐνὸν γυναικὶ τεκεῖν, εἰμὴ σπέρματος αὐτῇ προβαίη καταβολή. **Ἦ**ρκει τοίνυν εἰπεῖν, ὅτι γυνή, ἦτις ἐὰν τέκη. **Μ**εμύητο τοίνυν

οἷα Προφήτης τὸ Μυστήριον τῆς Σαρκώσεως τοῦ Κυρίου, καὶ ἦδει Παρθένον ὑπερφυῶς τεκοῦσαν, καὶ τόκον ἐσόμενον ἄσπορον, καὶ φυσικῆς ἀκολουθίας ἀνώτερον. **Ὡ**ς οὖν καὶ ἄνευ σπέρματος τεξομένης ποτὲ γυναικός, τὰ περὶ καθαρσίων περὶ τῶν ἐκ σπέρματος ἀνδρώου κυουσῶν τε καὶ τικτουςῶν ἔφθη θεσμοθετεῖν, διὸ καὶ προσέθετο “ἦτις ἐὰν σπερματισθῆ καὶ τέκη, ὑπεμφαίνων ὅτι ἔσεται ποτε τόκος, ἀλλὰ “οὐκ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός”».

